

Forum for byutvikling og bytransport: Forskningsbehov knyttet til gangvennlighet

Tirsdag 11. desember 2018 arrangerte Forum for byutvikling og bytransport arbeidsseminar om forskningsbehov knyttet til gangvennlighet.

Det var totalt 24 eksterne deltagere på arbeidsseminaret, de fleste fra kommuner og fylkeskommuner.

Arbeidsseminaret ble innledet med **tre faglige innlegg**. Alle presentasjonen ligger på forumets nettsider.

Først presenterte og diskuterte **Oddrun Helen Hagen** (TØI) *hvorfor vi bør og hvordan vi kan undersøke gangvennlighet*. Hun fokuserte på hvorvidt vi vet om gåstrategier og tiltak rettet mot å få flere til å gå virker, og hva vet vi om effekter av ulike tiltak. Hun presenterte også arbeidet med å utvikle en metode for å måle gangvennlighet i praksis, og avsluttet med å trekke opp viktige kunnskapshull og forskningsbehov knyttet til disse temaene. Rapporten som var bakgrunnen for deler av presentasjonen finner du her: <https://www.toi.no/publikasjoner/kunnskapsgrunnlag-for-gastrategier-article35391-8.html>

Deretter presenterte **Ingunn Opheim Ellis** (Urbanet Analyse) funn fra en kunnskapsoppsummering de har gjennomført knyttet til *drift og vedlikeholds betydning for gående*. Hun fokuserte på viktigheten av drift og vedlikehold, betydningen det har for trafikantadferd og hva som er viktige drift- og vedlikeholdstiltak. I tillegg diskuterte hun rundt kommunale erfaringer knyttet til drift og vedlikehold i åtte norske kommuner. Rapporten som var bakgrunnen for denne presentasjonen finner du her: <https://urbanet.no/publikasjoner/hva-betyr-drift-og-vedlikehold-for-gaende-og-syklende>

Avslutningsvis dro **Maja Karoline Rynning** (TØI) opp noen tanker og refleksjoner knyttet til *gange som reisemiddel og hva som påvirker våre beslutninger om hvordan vi reiser i hverdagen*. Hun hadde dratt inspirasjon fra atferdspsykologien, og diskuterte hvordan personlig kontekst og tidligere erfaringer og opplevelser kan påvirke holdninger og atferd, og hvordan man kan tenke seg at dette kan inkluderes i arbeidet med å fremme gange som transportmiddel.

Store forskningsspørsmål

Viktige, overordnede spørsmål det trengs mer kunnskap om kan oppsummeres som:

- Hvordan kan målsettinger om gangvennlighet formuleres på måter som gjør at de får gjennomslag? Hvordan bør gangvennlighet defineres og måles?
- Hva inneholder de gåstrategiene som er utarbeidet? Hva er likheter og ulikheter, hva er erfaringene? Hvilke prosesser har vært gjennomført? Hvordan påvirker egenskaper ved gåstrategier om og hvordan de blir brukt, og i hvilken grad de bidrar til økt gangvennlighet?

- Hvordan skal vi forholde oss til at det kreves ulike tilnærminger i diskusjoner om gangvennlighet (og hva består likheter og ulikheter i):
 - på ulike geografiske nivåer (by, område, gate)
 - i ulike typer områder (sentrum, knutepunkter, boligområder, strekninger)
 - i små og store byer
 - for ulike befolkningsgrupper
- Hvilke egenskaper og kvaliteter ved de fysiske omgivelsene bidrar til i) at byer, områder og gater oppleves som gode å gå i og ii) at flere går oftere og lengre? Hvilke tiltak kan bidra til bedre opplevelser av å gå, og at flere går oftere og lengre?
- Hvordan kan drifts- og vedlikeholdsrutiner endres for å bidra til økt gangvennlighet? Hva har størst effekt?
- Hvordan kan verktøy som ATP-modellen (GIS-basert planleggingsverktøy), regional transportmodell, ol. utvikles slik at de håndterer gåing bedre og blir bedre verktøy for å vurdere effektene av økt gangvennlighet?
- Hvilke effekter og nytte har økt gangvennlighet for andre politikkområder og samfunnsmessige mål? Som handel, næring, folkehelse, oppvekst, sosiale relasjoner, offentlige midler brukt på andre transportmidler, mv.?

Konkrete forskningsspørsmål fra arbeidsseminar

Deltagerne ble delt inn i fire grupper som diskuterte utfordringer og kunnskapsbehov knyttet til i) By/områdenivå, ii) Gatenivå, iii) Prosess, og iv) Drift og vedlikehold. Spørsmålet de ble stilt var: «Hva vet man ikke nok / hva trengs det mer kunnskap om for å lage gode planer, og hvordan kan man forske på det?». Under følger vår bearbeiding av diskusjonene som gikk, sortert etter kunnskapsbehov som er knyttet til fysisk utvikling og gangvennlighet (på ulike nivå), drift og vedlikehold, og plan- og beslutningsprosesser.

Fysisk utvikling og gangvennlighet

- Hvordan øke gangvennligheten?
 - Hvordan kan gangvennlighet måles?
 - Hva er det som gjør at en gate/et område/en by oppleves som mer gangvennlig og bedre å gå i enn andre?
 - Hvordan påvirker grad av gangvennlighet om man velger gange som transportmiddelvalg, hvor langt man går og valg av destinasjon?
 - Hva er viktige kriterier/krav til funksjoner dersom man skal tilrettelegge for viktige gangforbindelser og gjøre disse mer attraktive og enkle å bruke?
- Hvordan kan man øke lengden folk er villig til å gå?
 - Hvor langt er folk faktisk villig til å gå, og hvordan varierer dette i forskjellige situasjoner og kontekster? (f.eks. ulike grupper, ulike kontekst [byer/områder/gater], fra parkeringsplass, til ulike målpunkt, variasjon i omgivelsene, sving på veien, plassdannelser, bilfritt, spennende og interessant, differensiert gatenett, arkitektur, nytt og gammelt i kombinasjon, gangforbindelser)
- Hva er makspotensialet for gåing?

- Hvordan utvikle fysiske omgivelser for å øke gangandeler?
 - Hvor mye øker gangandelen ved ulike tiltak?
 - Hvordan kan man påvirke at det etableres aktiviteter langs gangtraseene og 'åpne fasader', mv. som faktisk bidrar til økt opplevd gangvennlighet?
 - Hvordan håndtere at det er kamp om arealene i gateløp, og få til gode løsninger for ulike trafikanter og spesielt de gående?
 - *Hva er vanlige konflikter mellom tilrettelegging for ulike trafikantgrupper, og hvem vinner og hvem taper?*
 - *Der gateløpene er trange, hvordan kan man best utnytte det tilgjengelige området for å få til god fordeling/prioritering av ulike trafikanter?*
 - Hvilke tiltak som bidrar til økt gangvennlighet 'kan kjøpes for penger'?
 - *Hvor mye koster det å øke gangandelen x %?*
 - *Hvor mye fortetting må til for å øke gangandelen med x%?*
 - Trafikklys – i hvilke situasjoner virker de positivt og negativt for gangvennlighet?
- Hvordan kan ATP-modellen utvikles og kalibreres slik at den blir et godt verktøy for å planlegge/ vurdere effektene av økt gangvennlighet?
 - Hvordan påvirker omgivelser, støy, fortausbredder, osv. hvilke traseer som er best for å gå?
- Hvordan kan transportmodeller (som RTM) utvikles slik at de håndterer gåing bedre?

Drift og vedlikehold

- Hvor stor betydning har god drift og vedlikehold på opplevd gangvennlighet og faktiske gangandeler?
 - Har noen tiltak høyere effekt?
- Hvorfor og hvordan varierer opplevelser av utfordringer knyttet til drift- og vedlikehold mellom grupper?
- Organisering, koordinering, prioriteringer og økonomi:
 - Hvordan sikre godt samspill mellom ulike kommunale etater?
 - Hva er kortsiktige vs. langsiktige prioriteringer, og hvilke konsekvenser har det?
 - Bør finansieringsordningene utvikles eller endres?
- Hvordan utarbeide og sikre gode drifts- og vedlikeholdsavtaler for ganginfrastruktur innenfor tilgjengelige budsjetter?
 - Hva er viktigst, og for hvem?
- Hvilke nye og innovative måter å drifte gangarealer på kan man tenke seg?
 - Hvilke utfordringer har disse og hvordan kan man løse dem?

Plan- og beslutningsprosesser - på ulike geografiske nivåer:

- Hvordan kan målsettinger om gangvennlighet formuleres på måter som gjør at de får gjennomslag? Hvordan bør gangvennlighet defineres og måles?
- Gåstrategier:
 - Hvordan påvirker egenskaper ved gåstrategier om og hvordan de blir brukt, og i hvilken grad de bidrar til økt gangvennlighet?
 - Hva inneholder gåstrategiene som er utarbeidet?

- Hvilke prosesser har vært gjennomført, hva er likheter, ulikheter og erfaringer?
- Evalueres gåstrategiene, og hva er evt. funn og erfaringer?
- Bør gåstrategier tilpasses kontekst (ulike bystørrelser, ulike geografiske nivåer, typer områder og gater, mv.)?
- Hvordan håndtere og sikre gangvennlighet gjennom hele reisen der man har fragmentert ansvarsfordeling for arealer og områder?
- Hva er gode kvalitetskriterier/indikatorer for gangvennlighet, og hvordan sikre at disse ivaretas i ulike plannivå og helt til gjennomføring?